

Sygn. akt VU 442/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2015 r. w Kaliszu

odwołania Z. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 13 marca 2015 r. Nr (...)

w sprawie Z. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o świadczenie przedemerytalne

Oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13.03.2015 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił odwołującej Z. B. przyznania świadczenia przedemerytalnego z uwagi na brak warunków do jego przyznania.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła Z. B., domagając się jej zmiany i przyznania świadczenia przedemerytalnego poprzez uwzględnienie dalszego okresu pracy – okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 01.06.1978 r. do dnia 01.06.1980 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

Odwołująca Z. B. urodziła się dnia (...), ukończyła więc obecnie 55 lat. Organ rentowy uznał odwołującą na dzień rozwiązania stosunku pracy okres zatrudnienia - 33 lata i 9 miesięcy. Ostatnio odwołująca pozostawała do dnia 28.02.2014 r. w stosunku pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Stosunek pracy został rozwiązany z powodów ekonomicznych z przyczyn nie dotyczących pracownika.

Odwołująca w niniejszej sprawie zmierzała do wykazania dalszego okresu pracy – okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 01.06.1978 r. do dnia 01.06.1980 r.

Rodzice odwołującej J. P. i M. P. byli roczniki 1926 i 1935. W spornym okresie mieli więc odpowiednio 52 lata i 43 lata. Mieli gospodarstwo rolne o powierzchni 2,96 ha w T. i Z.. Zawodowo zajmowali się rolnictwem. Na gospodarstwie małżonkowie P. uprawiali zboża, ziemniaki, buraki. Przy domu był sad śliwkowy, warzywniak, maliny. Małżonkowie

P. hodowali także inwentarz: jednego konia, dwie krowy, około 10 sztuk trzody, drób. Ojciec odwołującej okresowo pracował jako wozak mleka, także w spornym okresie. Pracę tę wykonywał około 4 godziny dziennie, we wczesnym godzinach rannych, zbierając bańki z mlekiem i odwożąc je do mleczarni. Prace taką wykonywał do 01.1980 r., kiedy to uległ wypadkowi komunikacyjnemu.

Małżonkowie P. mieli troje dzieci: Z. rocznik 1960, M. rocznik 1962, J. rocznik 1968. M. po ukończeniu szkoły podstawowej w 1977 r., uczyła się w (...) w K. przez okres 2 lat, a następnie na tej bazie przez 3 lata w (...) w K.. J. w spornym okresie uczył się w szkole podstawowej.

Odwołująca zameldowana była w T. od (...).

Odwołująca po ukończeniu szkoły podstawowej w 1975 r. uczęszczała do (...) w K. przez okres 2 lat, a następnie na bazie tych dwóch lat do (...) w K. przez okres dalszych 3 lat. Była to szkoła dzienna, zakończona egzaminem maturalnym. Do szkoły odwołująca dojeżdżała autobusami około 7 km w jedną stronę.

Odwołująca pomagała w pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w miarę możliwości i potrzeb. Pracowała przy opręciu zwierząt, przy żniwach trwających około 1 tygodnia, przy wykopkach trwających około tygodnia, przy innych pracach polowych, gdy była taka potrzeba, przy omłotach w zimie, które dokonywane było około 2 razy w tygodniu.

Odwołująca nie wykonywała stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 01.06.1978 r. do 01.06.1980 r.

Odwołująca nie powoływała się na pracę w gospodarstwie rolnym ubiegając się o pracę w 1980 r.

(dowód: częściowo zeznania odwołującej, częściowo zeznania świadków K. S. i J. J. (2))

Sąd odmówił wiary zeznaniom odwołującej i świadków w części dotyczącej tego, iż odwołująca stale, codziennie pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 01.06.1978 r. do 01.06.1980 r. Świadek J. stwierdził, iż odwołująca pomagała w pracy rodzicom. Potwierdził w istocie prace odwołującej przy opręciu inwentarza wieczorem. Świadek ten pracował jako strażak zawodowy, stąd jego obserwacje co do pracy odwołującej były ograniczone czasowo, jego obowiązkami zawodowymi. Świadek S. mówiła także o tym, iż wszystkie dzieci P. pomagały w pracy i robiły to po szkole. Świadek co do okresu późnojesiennego, zimowego, wczesnowiosennego nie poczyniła żadnych obserwacji. Świadek nie potrafiła także umiejscowić czasowo okresu, który miała potwierdzić.

W myśl art. 2 ust 5 ustawy z dnia 30.04.2004 r., o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r. Nr 170) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn po stronie pracodawcy, u którego była zatrudniona co najmniej 6 miesięcy, posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący 35 lat dla kobiet.

Przy ustalaniu stażu pracy dla celów przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego uwzględnia się okresy przewidziane w przepisach emerytalnych. Z treści art. 5 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe i nieskładkowe, z tym, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Art. 10 powołanej wyżej ustawy przewiduje natomiast możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości przypadających przed dniem 1.01.1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, ale jedynie, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powołany powyżej art. 10 ustawy pozwala na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadającego w czasie, kiedy nie funkcjonowało ubezpieczenie społeczne rolników (tj. przed 1.01.1983). Podstawowe znaczenie ma zatem ustalenie czy wykonywanie określonych czynności w gospodarstwie rolnym można uznać za okresy pracy w tym gospodarstwie. We wskazanym przepisie nie ma jednak definicji pracy w gospodarstwie

rolnym. Przyjmuje się w związku z tym, iż ustalenia czy, pracę danej osoby w gospodarstwie rolnym można uznać za pracę mogącą być uwzględnioną przy ustalaniu prawa do emerytury, dokonywać należy w oparciu o przepisy regulujące ubezpieczenie społeczne rolników. Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym, uważa się więc okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po dniu 1.01.1983 r. dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników (tak w wyroku SN z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Ubezpieczenie społeczne rolników regulowane jest przepisami ustawy z dnia 20.12.1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 1998 roku, nr 7, poz.25 ze zmianami). Przyjmuje się powszechnie, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej). Takie stanowisko zajęto w wyrok SN z dnia 28.02.1997 roku, II UKN 96/96,(OSNP,1997/23/473), wyrażonym wprawdzie na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy, ale nadal aktualnym.

Zgodnie z treścią wskazanego powyżej art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie i stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W poprzednio obowiązującej ustawie z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin domownika definiowano jako członka rodziny rolnika, pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, mającego co najmniej 16 lat, nie podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów a ponadto osobę, dla której praca w gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania.

W rozpoznawanej sprawie z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, iż rodzice odwołującej mieli gospodarstwo rolne, pracowali na nim i była to ich główna działalność zawodowa i źródło utrzymania. Charakter i wielkość gospodarstwa wskazuje na okresowe potrzeby wykonywania prac polowych, w szczególności na wiosnę i potem jesienią. Utrzymanie inwentarza wymagało pracy cały rok. Odwołująca w spornym okresie pomagała rodzicom w pracy. Nie wykonywała stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym. Rodzice byli w spornym okresie stosunkowo młodymi ludźmi, mieli więc możliwości i siłę aby użytkowaną ziemię obrobić. Na gospodarstwie mieszkaly inne osoby, które także prace mogły wykonywać, w takim zakresie jak pozwalała im na to pobierana nauka w szkole, stan zdrowia, wiek. Odwołująca w spornym okresie uczęszczała do dziennej szkoły ponadpodstawowej. Była to szkoła w systemie dziennym. Odwołująca w związku z nauką, koniecznością przygotowywania się do zajęć, dojazdami do szkoły miała ograniczony czas, w którym mogła pomagać w pracy w gospodarstwie rolnym. W okresie jesiennym, zimowym, wiosennym, gdy nasilenie prac jest dużo mniejsze, dzień jest dużo krótszy nie było potrzeby, a odwołująca nie miała możliwości, wykonywania stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym w rozmiarze co najmniej 4 godzin.

Co do wykonywania pracy w okresie wakacyjnym, Sąd nie podziela poglądu, iż praca taka może nosić charakter stałej pracy, codziennej, uzasadniającej traktowanie jej jako okres uzupełniający wpływający na staż emerytalny. Założeniem ustawodawcy pozwalającego uzupełniać staż ubezpieczeniowy pracą w gospodarstwie rolnym bez opłacania składek na ubezpieczenie społeczne jest uwzględnianie tylko takich okresów które wskazują na stałość, trwałość tej pracy, pozostawanie w ciągłej dyspozycji do jej wykonywania, związanie życia zawodowego w pewnym okresie z tą sferą działalności. Nie chodzi tu o okazjonalną pracę, w przypadku gdy „mam chwilę czasu” oraz nie chodzi o taką pomoc, że dziecko opuściło lekcje w szkole żeby pomagać w gospodarstwie rolnym. Zasadą jest iż staż pracy związany jest ściśle z opłacaniem składek na ubezpieczenie społeczne. Zaliczanie okresów nie związanych z opłacaniem składek musi odbywać się w sytuacjach ściśle wskazanych przez ustawodawcę i jako wyjątek traktowane z wyraźnymi ograniczeniami. Nie była tą osobą także odwołująca. Potoczne przekonanie iż dzieci wiejskie pracowały w gospodarstwie rolnym nie może skutkować obciążaniem systemu ubezpieczeń społecznych dodatkowymi ciężarami w sytuacji braku jakiegokolwiek wkładu z tego tytułu do tego systemu.

Odwołująca nie wykazała dodatkowego okresu wykonywania pracy od 01.06.1978 r. do 01.06.1980 r.

Odwołująca nie wykazała więc okresu wykonywania pracy w rozmiarze wystarczającym do wykazania stażu pracy wynoszącego 35 lat.

Odwołująca nie spełniła więc warunków do przyznania świadczenia przedemerytalnego.

Trudno zgodzić się także, ze stanowiskiem, iż można by z okresu co do którego uznania wniosła odwołującego, powybierać pewne okresy, gdyż brakujący okres jest jedynie kilkumiesięczny. Aby uwzględnić jakiś okres do okresu zatrudnienia musi on być wyraźnie określony. Co do osób pracujących w stosunku pracy czy prowadzących działalność objętą ubezpieczeniem, ramy czasowe muszą być ściśle, określone obiektywnymi kryteriami. Także co do uznania pracy w gospodarstwie rolnym dla przedłużenia stażu ubezpieczeniowego, rygory te powinny być stosowane.

Stąd odwołanie jako bezzasadne podlegało oddaleniu w myśl art. 477¹⁴ § 1 kpc.